

בהעלם אחד, כי הידיעה שבינתיים מחלקת אותם לשני חיובים.

ורב ששת שלא תירץ כן, משום שהוא סובר דידיעות אין מחלקות.

ופליגי רב אשי ורב ששת בפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שנחלקו אף הם [לעיל עא א] אי ידיעות מחלקות או לא.

שנינו במשנה: את החי במטה פטור אף על המטה.

והוינן בה: לימא מתניתין רבי נתן היא, ולא רבנן?

דתניא: המוציא בהמה חיה ועוף לרה"ר, בין חיון ובין שחוטין, חייב.

רבי נתן אומר: על שחוטין חייב ועל חיון פטור, מפני שהחי נושא את עצמו.

ותמהינן: האם שמע מינה: האוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד שלא נודע לו באמצע חייב שתיים חטאות? (8)

שהרי הברייתא מחייבת שתיים על הוצאת האוכלין והכלי אף שהיו בהעלם אחד, שהרי הוציאם בבת אחת.

ומתריצין: אמר רב ששת: הכא במאי עסקינן: כגון ששגג על הוצאת האוכלין, והזיד על הוצאת הכלי. ומה דקתני "חייב אף על הכלי" היינו חייב מיתה, ועל האוכלין הוא חייב חטאת. (1)

מתקף לה רב אשי: והא "אף על הכלי" קתני, דמשמע שני חיובים שווים?

אלא, אמר רב אשי: הכא במאי עסקינן: כגון ששגג בזה ובוזה, ונודע לו לאחר מכן על אחד מהם שחטא, וחזר ונודע לו על השני שחטא, שאז הוא מתחייב שתי חטאות, למרות ששתי העבירות נעשו

הכלי והזיד על האוכלין", ומיירי שלא התרו בו על האוכלין, וממילא אין בהם לא סקילה ולא חטאת, ורק על הכלי הוא חייב חטאת.

והר"י הקשה על שני הפירושים, דאם הזיד באחד מהם אינו חייב חטאת על השני, דלא הוי "שב מידיעותו", שהרי אנו רואים שהוא עובר במזיד על דבר שהוא יודע שהוא אסור. ומפרש, דהברייתא מיירי הכל לענין סקילה [ולא גרס בגמרא "כגון ששגג על האוכלין" אלא "כגון שהזיד בכלי" בלבד, מהר"ם], והכי קאמר: המוציא אוכלין בכלי חייב סקילה על האוכלין בלבד ולא על הכלי, והיינו רק אם התרו בו על האוכלין. אבל אם התרו בו על הכלי פטור לגמרי. ואם היה צריך לכלי חייב סקילה אף אם התרו בו על הכלי.

המלאכה נעשית במשכן נקרא גוף המלאכה ושרשה, הלכך הוצאת המת אינה צריכה לגופה כי במשכן היו צריכים את החפצים שהיו מוציאים וכן המוציא אינו צריך את המת.

8. כלומר שמעת מינה דאיכא תנא דס"ל הכי, וא"כ תפשוט האיבעיא דמסתפקא לן במסכת חולין [פב, ב] אי סומכוס ס"ל הכי, רשב"א. והריטב"א מפרש קושית הגמ' דהכא דמי לאוכל שני זיתי חלב בבת אחת ובוזה ודאי ליכא למ"ד דחייב שתיים.

1. רש"י. והתוס' בד"ה ששגג, הקשו, דבכל מקום בשבת דקתני חייב היינו חיוב חטאת ולא סקילה. והביאו בשם הרשב"ם דגרס "ששגג על

הרי שרבנן לא סברי דחי נושא את עצמו, וא"כ מתניתין דלא כוותיהו?

ומתרצינן: אמר רבא: אפילו תימא מתניתין רבנן.

עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי נתן אלא בבחמה חיה ועוף דמשרבטי נפשייהו אין הם נושאים עצמן אלא אדרבה מכבידים עצמן כלפי מטה כדי להישמט מידי הנושא. אבל אדם חי, דנושא את עצמו, אפילו רבנן מודו שהמוציאם בשבת פטור.

אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא: והא דתנן במסכת עבודה זרה בענין מכירת בהמה לגוי, שאסרו חכמים למכור שמא מתוך שמוכרה יבוא גם להשכירה או להשאלה לגוי, ויעבוד הנכרי בבהמתו של ישראל בשבת, והישראל מצוה על שביתת בהמתו.

בן בתירא מתיר מכירה בסוס.

ותניא: בן בתירא מתיר בסוס, מפני שהוא עושה בו מלאכה שאין חייבין עליו הטאת. שאין הדרך לשאת משאות על גבי סוס אלא לרכב עליו בלבד.

ומכיון דאמרינן "חי נושא את עצמו" הרי שאין ברכיבת הגוי משום מלאכה דאורייתא לגבי הסוס. שהרי אילו היה אדם נושא את הגוי לא היה חייב עליו. ולכן לא גזרינן לאסור למוכרו לגוי.⁽²⁾

ואמר רבי יוחנן: בן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד, ששניהם אמרו חי נושא את עצמו.

ומסיק רב אדא בר אהבה קושיתו: ואי אמרת דלא פליגי רבנן עליה דרבי נתן אלא בבחמה חיה ועוף משום דמשרבטי נפשייהו. מאי אריא מדוע אמר רבי יוחנן דבן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד.

והאמרת כי אפילו רבנן מודו באדם דחי נושא את עצמו, והלא בן בתירא נמי מיירי באדם?

ומתרצינן: כי אמר רבי יוחנן: בסוס המיוחד לנשיאת עופות. דהיינו שבן בתירא מתיר אפילו בסוס כזה למוכרו, לפי שסובר כרבי נתן שאפילו בנשיאת בעלי חיים אמדינן חי נושא את עצמו.

אבל לרבנן אסור למכור סוס כזה שהרי הוא עושה מלאכה כזאת שאדם חייב עליה בשבת. [וממילא אסור בכל הסוסים אטו סוס המיוחד לעופות, תוד"ה בסוס].

ומקשינן: ומי איכא סוס המיוחד לעופות?

ומתרצינן: אין! איכא דבי וייאדן, צידי עופות שמניחין על הסוס עופות כגון נץ, לצוד בהם שאר עופות.

אמר רבי יוחנן: ומודה רבי נתן בכפות דלא אמרינן ביה דחי נושא את עצמו, שהוא ודאי מכביד עצמו להישמט ולהתיר קשריו.

מכאן דאין אסור שביתת בהמתו באיסור תחומין הואיל ואין בו סקילה וכתת אלא לאו. והוסף רעק"א שמדוייק בזה לשון הגמרא ש"אין חייבין

2. לכאורה היה לנו לחשוש שמא יוליך הגוי את הבהמה מחוץ לתחום [להשיטות ד"ב מיל אסור מהתורה]. ובחי' רעק"א הביא בשם בנו להוכיח

ונהוי מצי למינקט נמי דמודו רבנן באדם כפות, אלא נקט רבי נתן, דלדידיה גמ בעופות יש הבדל בין כפות לשאינו כפות].

אמר ליה רב אדא בר מתנה לאביי: והא הני פרסאי, דכמאן דכפיתי דמו, שרוכבים כשהם מעוטפים בכגדים רחבים, דבר המגביל את תנועתם, וגם הם עצמן מפונקים ואינם דורכים על הארץ. ואמר רבי יוחנן: בן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד. שבן בתירא מתיר בסוס לפי שחי נושא את עצמו.

והרי בן בתירא מתיר למכור אפילו לפרסיים שהם ככפותים, ובהם הרי רבי נתן מודה דלא אמרינן חי נושא את עצמו?

ומתריצינן: **התם, רק רמות רחא גסות הוא דנקיט להו לפרסיים שאינם הולכים ברגליהם, ואין זה נחשב ככפות.**

דהחוא פרדשכא ממונה מהמלך דרתח מלכא עילויה, ורחיט רץ תלתא פרסי בכרעיה ברגליו. ומוכח כי כשהם רוצים הם יכולים לילך על הארץ.

שנינו במשנה: **את המת במטה חייב וכן כזית מן המת... ורבי שמעון פוטר.**

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן. וכן אמר רב יוסף אמר רבי שמעון בן לקיש:

פוטר היה רבי שמעון אף במוציא את המת לקוברו, שאעפ"י שיש כאן צורך המת, מכל מקום הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, כיון שאין בה צורך לאדם המוציא.⁽¹⁾

ולא תימא דלא פטר רבי שמעון אלא במוציא את המת לחוץ לסלקו ממנו, דאין צורך בהוצאה זו לא לגוף המוציא ולא לגופו של הדבר המוצא.

אמר רבא: ומודה רבי שמעון במוציא מר, "את חפירה", כדי לחפור בו, וספר תורה לקרות בו, דחייב.

ומקשינן: **פשיטא שחייב על הוצאתם. דאי הא נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה היא, תיקשי, אלא, מלאכה שצריכה לגופה לרבי שמעון – היכי משכחת לה?**

ומתריצינן: **מהו דתימא דלא מיקרי מלאכה הצריכה לגופה עד דאיכא צורך בין לגופו של המוציא ובין לגופה של הוצאה, שצריך את החפץ המוצא כדי לתקנו.**

כגון שהוציא מר, את חפירה, כדי לעשות לו טם. שהתקלקל חוד האת וצריך להתקין עליו רדיד פח שיהא ראוי לחפור בו. וכגון מוציא ספר תורה כדי להגיה אותו, לתקנו, ולקרות בו.

אדם מת? ותיריך, דהכא גם הצורך של המת אינו גוף הקבורה אלא שלא יהא מונח בביון. נמצא דגם הקבורה הוי א"צ לגופה. וכתב עוד, דמכאן יש לפשוט שאלת הגמרא בסנהדרין [מ, ב] אי קבורה משום בזיונא אי משום כפרה, דאי משום כפרה הרי היא צורך המת, ולמה פטר רבי שמעון.

עליו חטאת", שבא לומר שאין לחשוש לתחומין כיון שאין בו חטאת.

1. הקשה השפת אמת, למה פטור כשהוציא לצורך המת דהרי אם יוציא לצורך אדם אחר ודאי חייב, אף שאין לו בזה תועלת, ולמה יש חילוק בין אם מוציא לצורך אדם חי או לצורך